

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 1:005.591.4–028.63:316.3

Воронкова В. Г.,
доктор філософських наук, професор, зав. кафедри
менеджменту організацій та управління проектами,
Запорізька державна інженерна академія
(Україна, Запоріжжя), valentina-voronkova@yandex.ru

Романенко Т. П.,
доцент кафедри менеджменту організацій
та управління проектами, Запорізька державна
інженерна академія (Україна, Запоріжжя),
romanenko.tp@gmail.com

Андриукaitене Р.,
доктор PhD соціальних наук (менеджмент),
доцент, зав. кафедри підприємництва та економіки,
Маріямпольська колегія (Литва, Маріямполь),
regina.andriukaitiene@gmail.com,
regina.andriukaitiene@mkolegija.lt

ГЕНЕЗА ВІД ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ДО «SMART–СУСПІЛЬСТВА» В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ: ТЕОРЕТИКО–КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Предметом, темою і метою роботи є концептуалізація становлення і розвитку нового типу суспільства – smart-суспільства, що розвивається в сучасну епоху інформаційної революції. В статті використовується системна методологія для аналізу складних проблем генези від інформаційного до smart-суспільства та проаналізовано поняттєво–категорійний апарат концепції smart-суспільства. Визначено сутність та основні напрями розвитку smart-організації в умовах цифрової трансформації. Приведено приклад застосування технологій smart-стафінгу в організаціях, що свідчить про ускладнення пошуку персоналу для роботи в smart-організаціях в умовах цифрової трансформації суспільства в епоху Інтернет.

Ключові слова: інформаційне суспільство, smart-суспільство, smart-технології, технології smart-стафінгу, концепція smart-суспільства, цифрова цивілізація.

Стаття виконана як результат виконання завдань НДР «Удосконалення механізмів розвитку інформаційного суспільства як цивілізаційної парадигми сучасної України в умовах глобалізації» (0115U002343 (2015–2017 рр.).

Поняття «інформаційне суспільство» характеризує постіндустріальний рівень його розвитку, в контексті якого величезне значення має такий ресурс, як інформація. На зміну інформаційному суспільству йде «суспільство знань», яке інколи ототожнюється з інформаційним, проте в деяких випадках його називають наступною стадією розвитку («Towards Knowledge Societies», доповідь ЮНЕСКО) – «суспільством знань» з його найважливішим ресурсом знання. Розвиток інформаційного суспільства пов'язаний з початком ери становлення розуму та інформаційно–комунікативних технологій, що формують інформаційно–комунікативне суспільство. Логічним продовженням мережевого суспільства є формування smart-суспільства (smart-society), що розвивається на основі smart-технологій. Концепція smart-суспільства знаходиться в основі сучасних державних програм розвитку країн Південної Кореї та Японії, зокрема, в Південній Кореї Національним соціальним агентством розроблена «Стратегія smart-

суспільства», що впроваджує технологічні засади start-суспільства. Smart-суспільство трансформує бізнес, роблячи управління більш інтелектуальним (гнучким, розумним), а діяльність, направленою на використання знань та інновацій. Освіта, за рахунок використання електронних і колективних технологій, стає більш масовою та ефективною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори. Результати фундаментальних досліджень концептуалізації генези інформаційного суспільства до smart-суспільства представлено у наукових працях Р. Абдєєва, Д. Белла, Н. Вінера, В. Глушкова, У. Ешбі, К. Коліна, І. Пригожина, А. Урсула, Р. Фішера, Г. Хакена, Р. Хартлі, К. Шеннона. На нашу думку, поняття «концепції розвитку інформаційного суспільства» слід розглядати в одному ряду з такими типовими характеристиками, як «постіндустріальне суспільство» (Д. Белл), «інформаційне суспільство» (М. Порат, Й. Масуда), «мережеве суспільство» (М. Кастельс), «нове індустріальне суспільство» (Дж. Гелбрейт), «активне суспільство» (А. Етціоні), «постекономічне суспільство» (В. Іноземцев), «організаційне суспільство» (Р. Престус), «пострадянське суспільство» (Ж.–Ф. Ліотар). Аналіз тенденцій сучасного розвитку інформаційного суспільства до smart-суспільства вимагає від компаній (організацій) здійснення ефективного управління бізнес–процесами задля зайняття конкурентоспроможних позицій на ринку праці. Перехід до цифрового бізнесу в умовах інформаційної революції та формування інформаційної культури особистості, необхідної для реалізації цих процесів [4]. Найбільш ефективно концепція smart-суспільства реалізується в межах проектно–орієнтованих організацій, що представляють собою по суті тип інноваційної організації. У всьому світі набирає обертів соціально–інформаційна економіка, коли пріоритетним виступає не інтерес інвестора/акціонера, а суспільне благо, Sharing economy, social entrepreneurship, smart city, open big data, все те, що відкриває нові можливості для створення суспільних благ. Модель проектно–орієнтованих організацій застосовується до цілого ряду галузей і сфер економічної діяльності, яка володіє всіма внутрішніми і зовнішніми ресурсами, що формують передумови для створення start-бізнесу як аналогу розвитку start-суспільства. В Україні дана тема започаткована у доробку В. Андрущенко «Організоване суспільство: проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально–філософського аналізу» (К.: ТОВ «Атлант ЮЕМСІ», 2006. – 502 с.) [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація. Генеза інформаційного суспільства до smart-

суспільства визначається як мистецтво застосування системи сучасних методів ІКТ для досягнення певних результатів проектно-орієнтованої організації та бізнесу як однієї з перспективних у плані розвитку smart-суспільства як глобальної тенденції розвитку [5]. Основними принципами концепції розвитку smart-суспільства є: 1) поглиблення рівня обґрунтованості інвестиційних рішень, що приймаються через посередництво багатоваріантних (не менше 3-х) і багатофакторних оцінок (технологічних, економічних, соціальних та інших); 2) висока міра координації і контролю у процесі виконання інвестиційних проектів; 3) системний аналіз і постійне відслідковування зовнішніх змін (кон'юнктури ринку з усіх видів ресурсів, різних невизначених обставин і негативних факторів, що виникають на шляху інвестиційного циклу). В контексті еволюції інформаційного суспільства до smart-суспільства використовується системна методологія, що включає підходи інформаційно-комунікативного менеджменту: 1) технічний; 2) комерційний; 3) фінансовий; 4) економічний; 5) організаційний; 6) екологічний; 7) соціальний; 8) системний [6].

Мета наукового дослідження – концептуалізація суспільства від інформаційного до smart-суспільства та формування нової ролі smart-менеджера (розумного, інтелектуального), що включає базові знання про інформаційне суспільство, необхідні для того, щоб адаптуватися до умов, що трансформуються у напрямі до start-суспільства.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- сформулювати мету і цілі концепції smart-суспільства;
- проаналізувати поняттєво-категорійний апарат концепції генези суспільства від інформаційного суспільства до smart-суспільства;
- розкрити сутність та сучасне значення smart-суспільства;
- виявити проблеми smart-суспільства в умовах цифрової трансформації та шляхи їх вирішення.

Відмітимо, що вперше термін «SMART-суспільство» ввів П. Друкер ще у 1954 р., перші літери якого означали: S – Self-Directed; M – Motivated; A – Adaptive; R – Resourceenriched; T – Technology. SMART-критерії, яким повинні відповідати цілі: 1) specific – конкретний (що необхідно досягнути); 2) measurable – вимірюваний (у чому буде вимірюватися результат); 3) attainable – досягнутий (за рахунок чого можливо досягнути цілі); 4) relevant – актуальний (визначення істинності цілі); 5) time-bounded – співвіднесення з конкретним строком (визначення часового проміжку, по закінченню якого ціль має бути досягнута). Правильна постановка цілей означає, що вони мають бути конкретними, вимірювальними, досягнутими, значущими і співвідноситися з конкретним строком, що й означають перші літери даного терміну. Слово «smart» у перекладі на українську означає розумний, тобто як такий, що сприяє розвитку розумних технологій і формуванню організованого (розумного) суспільства, – як відмічає відомий український вчений А. Андрущенко [1].

Ключовим у властивості «smart» є здатність взаємодіяти з оточуючим середовищем. Не випадково передові країни вже давно сформували концепції (парадигми, теорії) розвитку smart-суспільства, а саме –

розумного суспільства, розумного уряду, розумної освіти, розумного міста, що пов'язано з формуванням «економіки знань». Smart – це властивість об'єкта, що характеризує інтеграцію у даному об'єкті елементів, раніше не поєднаних, які здійснюються за допомогою використання Інтернет. Наприклад: Smart-TV, Smart-Home, Smart-Phone Smart-технології, що в цілому приведе до розширення трудової мобільності: в освіті, на державній службі і в багатьох інших сферах зайнятості, що представлено освітньою культурою інформаційного суспільства [7, с. 225–232].

В основі *Smart-суспільства* лежить розвиток «суспільства знань», цифрових технологій, цифрового суспільства, всього того, що зветься «цифровою ерою» розвитку цивілізації. Smart-суспільство побудоване таким чином, що «розумна» робота, яка утворена «розумним» життям, державою і бізнесом, базується на «розумній» інфраструктурі і «розумних» громадянах, які відіграють центральну роль у створенні smart-культури. Зарубіжні вчені вважають, що розвиток таких галузей, як Smart-транспорт, Smart-охорона здоров'я, Smart-енергетика, Smart-суспільство приведе до появи Smart-світу, детермінованого цифровими технологіями. Останнім часом стали виникати світові тренди у розвитку Smart: Smart-міста; Smart-країни; Smart-мобільності; Smart-екології; Smart-освіта; Smart-життя. Сучасна концепція smart-уряду (Smart Government) базується на найновішій платформі «Smart Networks». Платформа Smart networks («розумних мереж») передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій, що змінюють нашу освіту, бізнес, сферу зайнятості [8].

Розумна мережа виражається через три складових розвитку Інтернет: 1) міжмашинна взаємодія (M2M), тобто технології, що дозволяють машинам обмінюватися інформацією між собою або ж передавати її одностороннім порядком; 2) хмарові обчислювання (CC); 3) аналіз великих даних (Big Data). *Smart-економіка* – це економіка, що базується на комплексній модернізації та інноваційному розвитку всіх секторів на основі технологій нового покоління, що забезпечують високу додаткову вартість, енергоефективність, формування якісного оточуючого середовища і соціальну стабільність. Smart-економіка базується на високих, у тому числі енергозберігаючих технологіях та екологічній інфраструктурі. У «мережевій» економіці формується нова якість послуг: їх генерують самі користувачі, громадяни smart-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління та приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам. При цьому передбачається «fifth level service» така ситуація, коли сама послуга «знаходить» клієнта, а не навпаки, для чого необхідно формування нової концепції маркетингу соціальних послуг в умовах інформатизації, інтелектуалізації та інтернет-економіки [9, с. 183–192].

Застосування ІКТ дозволяє підприємствам добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної комунікації з споживачами і партнерами. Smart-суспільство кооперується в загальнонаціональну мережу, трудова діяльність в якому організується на основі колективного інтелекту, що породжує «smart-роботу». У результаті зміни потреб

інформаційного суспільства з'являються нові вимоги до трудових ресурсів, в контексті якого витребуваним є оволодіння колективною мережевою компетенцією. Smart-суспільство включає в себе «розумні технології», освіту, управління містом, все те, що пов'язане з Інтернетом, та сприяє підвищенню ефективності нової ролі інформаційних технологій, які виступають у якості єдиної інфраструктури нового суспільства та формування концепції інформаційного менеджменту [10, с. 122–134].

Відповідно, smart-держава повинна формувати smart-громадян (розумних), які є високоосвіченими, так як використовують сучасні технології, діють колективно і приймають участь в управлінні [3]. Smart-інновації породжують нову парадигму розвитку суспільства, яка вважається найважливішим фактором становлення smart-суспільства. Не випадково це зростання зафіксоване у документі «Європа – 2020: Стратегія розумного стійкого та інклюзивного розвитку» (smart growth) – стратегія, що включає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, та сприяє стійкому розвитку (sustainable growth), більш ефективному використанню ресурсів, що включає інклюзивне зростання (inclusive growth) та укріплення високої зайнятості населення, що в цілому сприяє розвитку Інтернет-економіки [4]. Відмітимо, що вперше термін «smart-суспільство» ввів П. Друкер ще у 1954 р. перші літери якого означали: S – Self-Directed; M – Motivated; A – Adaptive; R – Resourceenriched; T – Technology. SMART-критерії, яким повинні відповідати цілі: 1) specific – конкретний (що необхідно досягнути); 2) measurable – вимірюваний (у чому буде вимірюватися результат); 3) attainable – досягнутий (за рахунок чого можливо досягнути цілі); 4) relevant – актуальний (визначення істинності цілі); 5) time-bounded – співвіднесення з конкретним строком (визначення часового проміжку, по закінченню якого ціль має бути досягнута). Правильна постановка цілей означає, що вони мають бути конкретними, вимірювальними, досягнутими, значущими і співвідноситися з конкретним строком, що й означають перші літери даного терміну в контексті вивчення проблем інформаційного суспільства [11, с. 251–257].

Слово «smart» у перекладі на українську означає розумний, тобто як такий, що сприяє розвитку розумних технологій і формуванню розумного суспільства [12, с. 194–198]. Smart – це властивість системи чи процесу, яке проявляється у взаємодії з оточуючим середовищем і наділяє систему здатністю до реагування на зміни у зовнішньому середовищі: 1) адаптації до умов, що трансформуються; 2) самостійному розвитку і самоконтролю; 3) ефективному досягненню результату.

Ключовим у властивості «smart» є здатність взаємодіяти з оточуючим середовищем. Не випадково передові країни вже давно сформували концепції (парадигми, теорії) розвитку smart-суспільства, а саме – розумного суспільства, розумного уряду, розумної освіти, розумного міста, що пов'язано з формуванням «економіки знань». Smart – це властивість об'єкта, що характеризує інтеграцію у даному об'єкті елементів, раніше не поєднаних, які здійснюються за допомогою використання Інтернет. Наприклад: Smart-TV, Smart-Home, Smart-Phone Smart-технології, що в

цілому приведе до розширення трудової мобільності: в освіті, на державній службі і в багатьох інших сферах зайнятості. В основі Smart-суспільства лежить розвиток «суспільства знань», цифрових технологій, цифрового суспільства, всього того, що зветься «цифровою ерою» розвитку цивілізації умовах трансформації природи людини під впливом віртуальної реальності [13, с. 129–139].

Smart-суспільство побудоване таким чином, що «розумна» робота, яка утворена «розумним» життям, державою і бізнесом, базується на «розумній» інфраструктурі і «розумних» громадянах, які відіграють центральну роль у створенні smart-культури та формування ефективного громадянського суспільства [14, с. 75–78]. Зарубіжні вчені вважають, що розвиток таких галузей, як smart-транспорт, smart-охорона здоров'я, smart-енергетика, smart-суспільство приведе до появи smart-світу, детермінованого цифровими технологіями. Останнім часом стали виникати світові тренди у розвитку smart: smart-міста; smart-країни; smart-мобільності; smart-екології; smart-освіта; smart-життя. Сучасна концепція smart-уряду (Smart Government) базується на найновішій платформі «Smart Networks». Платформа smart networks («розумних мереж») передбачає використання комунікаційних мереж для управління системами різної природи. Розумна мережа виражається через три складових розвитку Інтернет: 1) міжмашинна взаємодія (M2M), тобто технології, що дозволяють машинам обмінюватися інформацією між собою або ж передавати її одностороннім порядком; 2) хмарові обчислювання (CC); 3) аналіз великих даних (Big Data). Smart-економіка – це економіка, що базується на комплексній модернізації та інноваційному розвитку всіх секторів на основі технологій нового покоління, що забезпечують високу додаткову вартість, енергоефективність, формування якісного оточуючого середовища і соціальну стабільність.

Smart-економіка базується на високих, у тому числі енергозберігаючих технологіях та екологічній інфраструктурі. У «мережевій» економіці формується нова якість послуг: їх генерують самі користувачі, громадяни smart-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління та приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам. При цьому передбачається «fifth level service» така ситуація, коли сама послуга «знаходить» клієнта, а не навпаки. Застосування ІКТ дозволяє підприємствам добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної комунікації з споживачами і партнерами. Smart-суспільство кооперується в загальнонаціональну мережу, трудова діяльність в якому організується на основі колективного інтелекту, що породжує «smart-роботу». У результаті зміни потреб інформаційного суспільства з'являються нові вимоги до трудових ресурсів, в контексті якого витребуваним є оволодіння колективною мережевою компетенцією.

Використання проектно-орієнтованих систем управління в сучасному smart-суспільстві дозволяє керівництву фірми вибудувати ефективну систему зв'язків між ланками, що беруть участь у розробці й реалізації проекту, і в кожний момент часу одержувати

об'єктивну й повну картину діяльності організації. В основі управління проектами як нової парадигми організаційного мислення, лежить принципово нова комунікативна парадигма в сфері управління організацією. Хоча основним поняттям управління проектами є проєкт, реалізація ідеології проєктно-орієнтованого управління неминуче приводить до стирання меж між управлінням окремими проєктами й управлінням фірмою у цілому, що приводить до зближення, а потім і злиття понять проєктного менеджменту та загального менеджменту [5].

Smart-економіка в умовах цифрової трансформації соціуму базується на високих, у тому числі енергозберігаючих технологіях та екологічній інфраструктурі; в мережевій економіці формується нова якість послуг; їх генерують самі користувачі, громадяни smart-суспільства, що взаємодіють з органами державного управління і приватним бізнесом не по вертикальним, а по горизонтальним зв'язкам. При цьому передбачається «fifthlevel service», коли сама послуга «знаходить» клієнта, а не навпаки. Застосування ІКТ дозволяє підприємствам (організаціям) добиватися значних економічних успіхів за рахунок швидкої адаптації до плинного бізнес-середовища, використання віддалених офісів, безперервної Інтернет-комунікації зі споживачами і партнерами, що потребує державного управління системою національних інформаційних ресурсів [15].

Розвиток інтернет-технологій формує унікальні умови для виникнення з працівниками і роботодавцями нових трудових відносин. Зокрема, у рамках технології Smart-Стаффіngu реалізовані нові високотехнологічні підходи до залучення персоналу. Спеціалісти, що працюють в одній команді на загальний результат використовуються не одночасно, а послідовно, по певному графіку, а велика частина працівників може виконувати трудові функції у дистанційному режимі. Реалізація технології Smart-Стаффіngu відбувається через розподільчу інтелектуальну Інтернет-b2b-платформу, за допомогою якої роботодавці на значній відстані залучають і перерозподіляють між собою доступні компетенції співробітників, а також заключають угоди з віддаленими працівниками за допомогою електронного документообігу. Еволюція бізнес-моделі сьогодні відбувається від електронного навчання до Smart-університету в контексті розвитку каталізатора інновацій в освіті: просування на інституційному/національному рівні; система кібер-навчання в кібер-університетах, Центрах перепідготовки і навчання, так як відбувається формування нової освітньої політики інформаційного суспільства, – відмічає відома дослідниця інформаційного суспільства Ольга Кивлюк [7].

«**Стаффінг**» (staffing) – термін, що означає представлення персоналу на тих чи інших умовах: staff leasing – «аренда» персоналу, temporary staffing – постачання тимчасового персоналу на короткий строк, аутстаффінг – виведення персоналу за межу штату. Smart staffing – «розумний стаффінг» – це у першу чергу ринкова технологія регулювання попиту і пропозиції трудових ресурсів, дотримуючи розумний компроміс між реаліями кадрового ринку і сучасними технологічними трендами, які відкривають нові можливості для управління доступністю персоналу потрібної якості і кількості, а також для сучасного

його використання. Сучасна концепція стаффіngu враховує існуючі тенденції цифрової економіки і цивілізації: проникнення Інтернету у всі сфери нашого життя, зростання інтересу до віддаленої роботи і популярності «віртуальних офісів», розвиток «хмарних» технологій. Цифрова економіка епохи Інтернету формує унікальні умови для виникнення нових відносин між роботодавцями і працівниками, так і між компаніями, що розсіяні по всьому світу. Smart-стаффінг за рахунок динамічного перерозподілу трудових ресурсів, у кінцевому рахунку, сприяє збільшенню національного «кадрового потенціалу». Частка «людського капіталу» у створенні «додаткової вартості», що повинна переважувати практично у будь-якому сучасному проєкті. Для того, щоб своєчасно вирішувати унікальні задачі і підтримувати свою конкурентоспроможність, організації повинні мати доступ до кадрових ресурсів у потрібний час, сприяючи розвитку «людського капіталу» як конкурентоспроможного ресурсу для створення додаткової вартості, яка є інтелектуальною платформою, кадровою і соціальною інновацією. Місія компаній – надавати якісні, високопрофесійні послуги та впроваджувати інноваційні технології і рішення для управління бізнесом, в результаті чого компанії-клієнти стрімко та прогнозовано будуть рости та успішно розвивати свій бізнес. Принципом роботи SMART-business є побудова довгострокових відношень з клієнтами, як наслідок високого результату та якості послуг в умовах цивілізаційного розвитку історії [16].

Smart-інновації породжують нову парадигму розвитку суспільства, яка вважається найважливішим фактором становлення Smart-суспільства. Не випадково це зростання зафіксоване у документі «Європа – 2020: Стратегія розумного стійкого та інклюзивного розвитку» (Smart growth). Остання включає розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, та сприяє стійкому розвитку (Sustainable growth), більш ефективному використанню ресурсів, що включає інклюзивне зростання (Inclusive growth) та укріплення високої зайнятості населення, що в цілому сприяє глобальній стратегії розвитку smart-суспільства [17].

Висновки. Отже, smart-суспільство в контексті історичної еволюції світу, яку аналізує відомий український філософ В. Вашкевич [2; 3], включає в себе еволюцію до більш складних форм еволюції сучасного світу, в основі яких еволюція соціуму від менш простої до більш складної форми улаштування соціуму. Такі передові країни, як Німеччина, Австрія, Іспанія, Великобританія, США чи Франція, на особистому прикладі показали, як відбувається цей перехід до більш складного типу соціуму, і під впливом інформаційних технологій сьогодні з'являються такі галузі, як електронна комерція, електронна економіка, електронний маркетинг, електронне навчання і охорона здоров'я, навіть електронний туризм, що свідчить про еру smart-суспільства (розумного, інтелектуального, технологічного), в якому розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій набуває масового характеру, коли Інтернет і мобільні рішення отримують велику частку охоплення населенням, які поступово трансформують світ. Технології стають сприйнятливими для збирання інформації про реальний світ і перетворюють її на знання, сприйнятливі для

практичного використання. У результаті за рахунок ІКТ змінюються бізнес–процеси, державне та організаційне управління, відбувається реформування менеджменту, що перетворює економічні, соціальні та управлінські процеси за рахунок оптимізації, автоматизації та забезпечення можливості для колективної роботи. Таким чином, Smart – суспільство – це нова якість суспільства, у якому сукупність використання нових технологій дозволить людям підвищити якість свого життя.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство: проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. – К.: ТОВ «Атлант ЮЕмСІ», 2006. – 502 с.
2. Вашкевич В. М. Історична еволюція наукової картини світу / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип.109. – С.133–139.
3. Вашкевич В. М. Особливості міфічного світогляду в історичній еволюції наукової картини світу / В. М. Вашкевич // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2016. – Вип.108. – С.117–121.
4. Воронкова В. Г. Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип.86 (7). – С.198–203.
5. Воронкова В. Г. Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. – Вип.93 (2). – С.174–179.
6. Гринберг А. С. Информационный менеджмент: учеб. пособие / Гринберг А. С., Король И. А. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – 415 с.
7. Кивлюк О. П. Освітня культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності / О. П. Кивлюк / Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. – Вип.67. – С.225–232.
8. Левин М. Как технологии изменят образование: пять главных трендов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forbes.ru/tehnobudushchee/82871-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-pyat-glavnyh-trendov>
9. Максименюк М. Ю. Формування концепції маркетингу соціальних послуг в умовах інформатизації, інтелектуалізації та інтернет–економіки / М. Ю. Максименюк // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. – Вип.67. – С.183–192.
10. Мельник В. В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку [Текст] / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2012. – Вип.49. – С.122–134.
11. Nikitenko Vitalina. Cultural and social competence creation in the process of English language study: information society aspect / V. Nikitenko // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2016. – Вип.67. – С.251–257.
12. Савченко С. В. Філософія глобального інформаційного суспільства як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного суспільства [Текст] / С. В. Савченко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.]. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип.90. – С.194–198.
13. Свириденко Д. Б. Трансформація природи людини під впливом віртуальної реальності у сучасних філософських концепціях / Д. Б. Свириденко // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наук. праць. – К.: Український Центр духовної культури, 2008. – Вип.67. – С.129–139.
14. Сидоренко С. В. Формування ефективного громадянського суспільства в Україні на засадах діалогу, партнерства і національної консолідації: зарубіжний і вітчизняний досвід / С. В. Сидоренко / Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць / Під ред. д. філософ.

наук, проф. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2014. – №58. – С.75–88.

15. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України: [монографія] [Текст] / О. В. Соснін. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – 572 с.

16. Пунченко О. П. Цивилизационное измерение истории человечества: [монографія] [Текст] / О. П. Пунченко. – Одесса: Астропринт, 2013. – 448 с.

17. Тихомирова Н. В. Глобальная стратегия развития smart-общества. МЭСИ на пути к Smart-университету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smartmesi.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html>

References

1. Andrushhenko V. P. Organizovane suspil'stvo: problema organizacii' ta suspil'noi' samoorganizacii' v period radykal'nyh transformacij v Ukraini na rubezhi stolit': dosvid social'no-filosof's'kogo analizu / V. P. Andrushhenko. – K.: TOV «Atlant JuEmSI», 2006. – 502 s.
2. Vashkevych V. M. Istorychna evolyucija naukovoi' kartyny svitu / V. M. Vashkevych // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2016. – Vyp.109. – S.133–139.
3. Vashkevych V. M. Osoblyvosti mifichnogo svitogljadu v istorychnij evolyucii' naukovoi' kartyny svitu / V. M. Vashkevych // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2016. – Vyp.108. – S.117–121.
4. Voronkova V. G. Formuvannja informacijnoi' kul'tury osobystosti jak umova uspishnoi' adaptacii' ljudyny do zhyttja v informacijnomu suspil'stvi [Tekst] / V. G. Voronkova // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2014. – Vyp.86 (7). – S.198–203.
5. Voronkova V. G. Internet jak global'na tendencija rozvytku informacijnogo suspil'stva [Tekst] / V. G. Voronkova // Gileja: naukovyj visnyk: zb. nauk. prac'. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2015. – Vyp.93 (2). – S.174–179.
6. Grinberg A. S. Informacionnyj menedzhment: ucheb. posobie / Grinberg A. S., Korol' I. A. – M.: JuNITI–DANA, 2003. – 415 s.
7. Kyvljuk O. P. Osvitnja kul'tura informacijnogo suspil'stva v konteksti globalizacijnoi' real'nosti / O. P. Kyvljuk / Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii': [zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhja: Vyd-vo ZDIA, 2016. – Vyp.67. – S.225–232.
8. Levin M. Kak tehnologii izmenjat obrazovanie: pjat' glavnyh trendov [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.forbes.ru/tehnobudushchee/82871-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-pyat-glavnyh-trendov>
9. Maksymenjuk M. Ju. Formuvannja koncepcii' marketyngu social'nyh poslug v umovah informatyzacii', intelektualizacii' ta internet-ekonomiky / M. Ju. Maksymenjuk // Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii': [zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhja: Vyd-vo ZDIA, 2016. – Vyp.67. – S.183–192.
10. Mel'nyk V. V. Formuvannja koncepcii' informacijnogo menedzhmentu: sutnist', zadachi, osnovni naprjamy rozvytku [Tekst] / V. V. Mel'nyk // Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii': [zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhja: Vyd-vo ZDIA, 2012. – Vyp.49. – S.122–134.
11. Nikitenko Vitalina. Cultural and social competence creation in the process of English language study: information society aspect / V. Nikitenko // Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii': [zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhja: Vyd-vo ZDIA, 2016. – Vyp.67. – S.251–257.
12. Savchenko S. V. Filosofija global'nogo informacijnogo suspil'stva jak cyvilizacijna paradygma rozvytku suchasnogo suspil'stva [Tekst] / S. V. Savchenko // Gileja: naukovyj visnyk: [zb. nauk. pr.]. – K.: Vyd-vo UAN TOV «NVP» «VIR», 2014. – Vyp.90. – S.194–198.
13. Svyrydenko D. B. Transformacija pryrody ljudyny pid vplyvom virtual'noi' real'nosti u suchasnyh filosof's'kyh koncepcijah / D. B. Svyrydenko // Mul'tyversum. Filosof's'kyj al'manah: zb. nauk. prac'. – K.: Ukrain's'kyj Centr duhovnoi' kul'tury, 2008. – Vyp.67. – S.129–139.
14. Sydorenko S. V. Formuvannja efektyvnogo gromadjans'kogo suspil'stva v Ukraini na zasadah dialogu, partnerstva i nacional'noi' konsolidacii': zarubizhnyj i vitchyznanyj dosvid / S. V. Sydorenko / Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii': zbirnyk naukovykh prac' / Pid red. d. filosof. nauk, prof. V. G. Voronkovi'. – Zaporizhzhja: RVV ZDIA, 2014. – №58. – S.75–88.

15. Sosnin O. V. Problemy derzhavnogo upravlinnja systemoju nacional'nyh informacijnyh resursiv z naukovogo potencialu Ukrai'ny: [monografija] [Tekst] / O. V. Sosnin. – K.: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korec'kogo NAN Ukrai'ny, 2003. – 572 s.

16. Puchenko O. P. Civilizacionnoe izmerenie istorii chelovechestva: [monografija] [Tekst] / O. P. Puchenko. – Odessa: Astroprint, 2013. – 448 s.

17. Tihomirova N. V. Global'naja strategija razvitija smart-obshhestva. MJeSI na puti k Smart–universitetu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://smartmesi.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html>

Voronkova V. G., Doctor of Sciences Philosophy, professor, Head of the Department of Management of Organizations and project management, Zaporozhye State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhya), valentina-voronkova@yandex.ru

Romanenko T. P., Associate Professor Head of the Department of Management of Organizations and project management, Zaporozhye State Engineering Academy (Ukraine, Zaporizhzhya), romanenko.tp@gmail.com

Andriukaitiene R., Doctor PhD of social sciences, Head of Business and Economics Department, Associate Professor, Head of the Business and Economics Department Marijampole college (Lithuania, Marijampole), regina.andriukaitiene@gmail.com, regina.andriukaitiene@mkolegija.lt

Genesis from the information society to the «smart–society» in the context of the historical evolution of the modern world: theoretical–conceptual context

In the article the subject of the theme and purpose of the work is the conceptualization of the formation and development of a new type of society – the smart–society, developing in the modern era of the information revolution. The article uses the system methodology for the analysis of complex problems of specialized information to smart–society and analysed ponătivo–category vehicle concept of the smart community. Definitely the essence and main directions of development of the smart organization in terms of digital transformation. Shown is an example of the application of smart technologies–staffing organizations, indicating difficulties finding staff to work in smart organizations in terms of the digital transformation of society in the age of the Internet.

Keywords: information society, smart–society, smart–technology, smart technologies–staffing, smart–society, digital civilization.

* * *

УДК 17:94(477)«17/182»

Білецька В. В.,
аспірантка кафедри філософії,
Полтавський національний педагогічний
університет ім. В. Г. Короленка
(Україна, Полтава), vika.blondi@gmail.com

I. МІРЧУК ПРО ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТЬ

Виокремлені вектори розвитку української академічної філософії XVIII–XIX ст. у творчому доробку І. Мірчука. Вказано, що до основних течій, котрі визначали зміст філософської думки в Україні в означений період, І. Мірчук відносить Просвітництво та Романтизм. Розкрито вплив на українську філософію ідей Х. Вольфа, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля з погляду І. Мірчука.

Ключові слова: раціоналізм, логіка, принцип несуперечності, принцип достатньої підстави, Просвітництво, Романтизм.

Провідне місце серед українських філософів в еміграції посідає ім'я Івана Мірчука, спадщина якого добре znana за кордоном і мало поцінована в Україні. В історії вітчизняної філософської думки І. Мірчук постає цікавою і багатогранною особистістю, що мала досить широке коло наукових зацікавлень. Серед них можемо виокремити дослідження, присвячені особливостям слов'янського світогляду, типу мислення, духовного осягнення світу і ментальності та праці, що розкривають генезу філософії в східнослов'янському регіоні, зокрема

і в Україні. Філософська спадщина І. Мірчука розкидана по різноманітних виданнях і досі малодоступна. Найцінніші її частини – це докладні розвідки на вузькі теми, зокрема щодо ідей німецького філософа Х. Вольфа та репрезентанта його вчення в Україні П. Лодія (його підручник з логіки й переклад «Моральної філософії» Християна Баумейстера) та впровадження вольф'янської філософії в Києво–Могилянській академії та в Studium Ruthenum у Львові. Ще одним вектором впливу на розвиток академічної філософської думки України І. Мірчук називає поширення ідей Романтизму та філософії Ф. Шеллінга та Г. Гегеля. Дослідження цієї проблематики знайшло своє відображення у працях І. Мірчука: «Християн Вольф та його школа на Україні» [5] та «Петро Лодій та його переклад «Elementa Philosophiae» Баумейстера» [4]. Крім того І. Мірчук є автором майстерно виконаних синтетичних нарисів з історії української філософії. Статті філософа відзначаються широкою джерельною базою, науковою ретельністю, точністю в бібліографічному описі джерел та критичним ставленням до них. Втім після появи обох розвідок пройшло вже понад шістьдесят років. За цей період було проведено низку досліджень, які істотним чином доповнюють зміст статей І. Мірчука. З позиції сьгоднішніх знань про описаний філософом період становлення української академічної філософії обидві його статті потребують певних коментарів і навіть деяких уточнень [2, с. 102–103].

Тому метою даної розвідки є окреслення основних векторів розвитку української академічної філософії XVIII – початку XIX ст. в інтерпретації І. Мірчука.

Особливості розвитку філософії в Україні починаючи з XVIII століття, на думку І. Мірчука, значною мірою зумовлювалися обставинами суспільно–політичного життя Європи, що визначалося культурою Просвітництва з притаманною їй орієнтацією на вдосконалення людського розуму як запоруки історичного розвитку людства. Збагачення української філософської думки в цьому напрямку спиралося в першу чергу на ідеї французьких та німецьких просвітників, надзвичайну популярність серед яких отримало вчення німецького філософа та математика Х. Вольфа.

Х. Вольф був вихований на класиках XVII століття: Декарті, Спінозі, і особливо Ляйбніці. І хоча сам вчений, на думку І. Мірчука, не був цим задоволений, проте він увійшов в історію філософії саме як учень Ляйбніца. Мислитель завдячував йому основними ідеями своєї системи. Насамперед від Ляйбніца він запозичив ідею про визнання дійсною наукою лише тих знань, що ґрунтуються на двох принципах – принципі несуперечності та принципові достатньої підстави [6, с. 200]. Основним способом або типом відношення людини до світу, а також критерієм всього суцього Х. Вольф зробив «розумні думки про Бога, світ, людську душу і всі речі загалом. «Інакше кажучи, – означає І. Мірчук, – в основу свого способу філософствування він поклав послідовний, систематизований, а головне логічно доведений розгляд всіх галузей суцього, всіх речей дійсності чи можливого світу» [5, с. 126].

І. Мірчук зауважував, що Х. Вольф прагнув до всебічної класифікації та систематизації наук. Усі науки, за винятком математики він розділив на дві категорії: філософські (раціональні) та історичні (емпіричні).